

УДК 159.923.2

Вікторія В'ячеславівна ДОЦЕНКО,

доцент кафедри педагогіки та психології

факультету № 3 (підрозділів поліції превентивної діяльності)

Харківського національного університету внутрішніх справ,

кандидат психологічних наук, доцент;

 <https://orcid.org/0000-0001-7757-2793>

ВИКОРИСТАННЯ КОУЧІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ПРАЦІВНИКІВ ПОЛІЦІЇ

Розкриваються особливості використання основних технологій та інструментів коучингу в процесі професійного навчання і підвищення кваліфікації працівників поліції. Коучингові технології представлені як засіб і підвищення мотивації до навчання і розкриття потенціалу особистості.

Довгий час навчання у вищій школі було організовано за традиційною системою і складалося з декількох форм: лекція, семінарські та практичні заняття і самостійна робота студента. Нажаль, традиційні методи все частіше не спрацьовують і ми спостерігаємо падіння інтересу до навчання серед молоді. Підвищення мотивації до навчання і забезпечення високої якості підготовки фахівців можливе за умови впровадження інновацій в зміст, методи і форми навчально-виховного процесу. До інноваційних форм навчання можна віднести тренінги, ділові та рольові ігри, майстер-класи, проектування, проблемні лекції, бінарні заняття тощо. Ми пропонуємо розглянути коучингові технології як інновацію в системі фахової підготовки працівників поліції.

За визначенням низки авторів, коучинг – це техніка, методика, стиль взаємодії з людьми (з собою), що дозволяє розкрити потенціал особистості з метою максимального підвищення її ефективності [1, 2]. Коучинг не вчить, а допомагає навчатися і націлений на зміну моделей поведінки і самоудосконалення особистості. За останнє десятиріччя коучинг тримав широке використання у діловому співтоваристві, від виробництва до роздрібною торгівлі, від сфери обслуговування до фінансових послуг. Коучинг використовують як засіб саморозвитку, як стиль управління і як стиль навчання.

Вітчизняні науковці зазначають, що метод коучингу може виступати потужним засобом усвідомленого навчання на будь-якому етапі вікового розвитку особистості [2, 4, 5]. Усвідомленість і відповідальність, за визначенням Дж. Уйтмора, є головними принципами коучинга. Усвідомленість – це знання і розуміння того, що відбувається з нами і навколо нас. Те, що ми усвідомлюємо, ми можемо контролювати. Те, що залишається неусвідомленим, може контролювати нас. Відповідальність – це готовність людини відповідати за свої слова і вчинки [2, 5]. Поєднання

усвідомленості і відповідальності – це відкриття нових можливостей на шляху досягнення цілей, формування внутрішньої мотивації до дії і основа формування лідерських якостей особистості.

Сутність коучингу полягає в роз'ясненні, уточненні, підтримці, заохоченні та плануванні нових способів досягнення цілей і пошуку рішень проблемних ситуацій. Коучинг, як процес, складається з наступних етапів [1, 2, 5]:

- 1) аналіз цілей, змісту діяльності, наявних ресурсів особистості;
- 2) планування;
- 3) впровадження у реалії житті запланованих дій;
- 4) оцінка отриманих результатів.

Процес коучингу реалізується за допомогою постановки низки питань відкритого і трансформаційного типу, які заставляють людину думати і самостійно приймати рішення. Як зазначають автори, «У коучингу питання задаються не заради настанови, відповіді, твердження або навіювання, а для вибудовування у свідомості нових перспектив, відкриття нових власних можливостей та шляхів досягання поставленої мети, нового способу сприйняття дійсності тощо» [2, с. 71].

Ми пропонуємо використовувати наступні коучингові технології в навчально-виховному процесі ЗВО зі специфічними умовами навчання.

На лекційних, семінарських, практичних заняттях–коуч-методи SMART і GROW. Назва кожного методу містить аббревіатуру етапів аналізу мети. SMART: Specific (конкретний), Measurable (вимірний), chievable (досяжний), Relevant (реалістичний), Timebound (визначений конкретним терміном). GROW: Goal (мета), Reality (реальність), Options (варіанти) і Will (намір) [2, 3, 5]. Курсант самостійно визначає мету заняття, яка повинна бути конкретною, досяжною, мати кінцеві і проміжні критерії досягнення результату і чіткі часові рамки реалізації. Здійснюючи поетапний аналіз, курсант максимально розуміє навіщо йому необхідно формувати ті чи інші знання і навички, усвідомлює власні ресурси і можливості діяти для досягнення особистих і професійних цілей.

На практичних, тренінгових заняттях, під час аналізу конкретних професійних ситуацій, пропонуємо використовувати модель SCORE (автори Р. Ділтс, Т. Епштейн), яка дозволяє максимально швидко і якісно проаналізувати проблемну ситуацію в будь-яких сферах життя. Схема аналізу наступна [3]: Symptoms (симптоми) – прояви проблемної ситуації та її детальний і повний опис; Causes (причини) – розглядаються причини, що призвели до проблемної ситуації; Outcome(результат) – аналізуються можливі результати вирішення проблемної ситуації. Детально розглядається, що має з'явитися в даній ситуації замість симптомів: описується життя, коли проблема буде вирішена, визначаються критерії

досягнення мети, конкретний термін, в який мета повинна бути досягнута; Resources (ресурси) – визначення, що або хто, може допомогти у вирішенні проблеми, чого саме не вистачає для досягнення результату і яким чином можна отримати те, чого поки не вистачає; Effects (ефекти) – опис життя після того, як проблема буде вирішена (в категоріях: бачу, чую, відчуваю), визначення полюсу змін (в кращу або в гіршу сторону), з'ясування віддалених наслідків зміни поточної ситуації.

Використання коучингових технологій дає можливість навчитися мистецтву постановки запитань і вмінню активно слухати, що є дуже важливим для працівника поліції в процесі встановлення і підтримки контакту з людьми, опитування населення, ведення допиту та інших слідчих дій. Так, на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Юридична психологія» для курсантів та «Ефективна комунікація» для працівників поліції які підвищують кваліфікацію, організуються групові форми роботи з вирішення професійних задач. Працівники поліції навчаються задавати відкриті, трансформаційні питання (наприклад, давайте припустимо, що у вас є усі ресурси для вирішення проблеми, яка б була ваша перша дія?) і активно слухати співрозмовника, що допомагає вийти за рамки обмежуючих переконань, страхів, сумнівів і подивитися на завдання з точки зору можливостей або з точки зору іншої людини тощо.

За рахунок вироблення навичок постановки питань і вміння активно слухати у працівників поліції засвоюються нові стратегії поведінки, що допомагає в процесі навчання формувати навички поведінки у критичних ситуаціях, розвивати гнучкість і самостійність їх поведінки.

Слід зазначити, що коучингові технології важливі і для професійного розвитку викладача. Адже ефективність діяльності викладача закладу вищої освіти зі специфічними умовами навчання залежить від його вміння визначати цілі, завдання і зміст власних дій, використовувати у навчальному процесі інноваційні методи викладання, організувати та впроваджувати систему виховних заходів, спрямованих на особистість курсанта чи працівника поліції, який підвищує власну кваліфікацію, з метою формування і розвитку у кожного з них професійно важливих якостей та мотивації до активної роботи із самовиховання та саморозвитку.

Список бібліографічних посилань

1. Аткинсон М, Чойс Т. Рэй Пошаговая система: наука и искусство коучинга. Киев : Companion Group, 2010. 256 с.
2. Нежинська О. О., Тименко В. М. Основи коучингу : навч. посіб. Київ ; Харків : Діса Плюс, 2017. 220 с.
3. Попова Г., Милорадова Н. Метафорические ассоциативные карты в работе практического психолога: методика и практика. Харьков : Стиль-Издат, 2018. 285 с.

4. Степикіна Т. В. Метод коучингу в системі шкільної освіти. *Вісник Львівського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2012. № 22 (257), ч. IV. С. 84–90.

5. Уитмор Дж. Коучинг високої ефективності. М. : Междунар. акад. корпоративного управління и бизнеса, 2005. 168 с.

Отримано 28.02.2019

УДК 37.091.31.3

Юлія Василівна ЗАБОЛОТНА,

викладач кафедри криміналістики та судової експертології факультету № 1 (слідства)

Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук;

 <https://orcid.org/0000-0001-8854-8537>;

Віталій Олегович НАЙДА,

курсант 3 курсу факультету № 1 (слідства)

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0003-3072-7326>

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ КУРСАНТІВ (СЛУХАЧІВ) ЗВО СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ В СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ

Проведено аналіз особливості участі курсантів (слухачів) ЗВО системи МВС України у суспільному житті, визначено основні особливості, цілі проектної діяльності курсантів (слухачів) ЗВО системи МВС України.

Участь у соціальному житті допомагає молодим людям сформувати впевненість у собі, самоповагу, знання і уміння, необхідні для ефективного впливу на різноманітні процеси суспільного розвитку. Участь у житті демократичної держави для громадянина не обмежується тільки голосуванням на виборах чи роботою в урядових організаціях. Вона відбувається тоді, коли молоді люди ставлять перед собою різноманітні цілі: поліпшення умов життя, захист навколишнього середовища, прав особистості, організація дозвілля тощо.

Участь у діяльності різноманітних організацій дозволяє молодій людині, яка обрала шлях правоохоронця, бути причетною до прийняття рішень різного роду проблем на місцевому, регіональному, і на національному та міжнародному рівнях.

Ініціативність майбутніх поліцейських, їх здатність долучатися до вдосконалення суспільного життя і до взаємодії з громадськістю, а також професійно виконувати покладені на них посадові обов'язки – це необхідні вимоги, що нині ставляться перед Національною поліцією.